

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

Thema
Tegenstellingen

"Dakloos. En nu?"

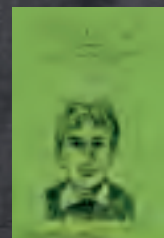
VERDER IN DIT NUMMER

- There will be light
- Bouwdepot Groningen

PRIJS € 2,10
waarvan € 0,90
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Have and have nots

Dualiteit bestaat al heel lang. Karl Marx spreekt zelfs van historisch materialisme. Dat wil zeggen dat er aan de ene kant een fysieke waarde is aan iets wat geproduceerd wordt, maar ook een waarde die het op de markt vertegenwoordigt. Dat wat de meeste winst oplevert, wordt ook geproduceerd. Vervolgens ontstaat daardoor een tweedeling in de samenleving tussen hen die de productiemiddelen hebben en zij die dat niet hebben. De haves and have nots volgens Karl. Anders gezegd de dualiteit tussen rijk en arm.

Dat er verschillen zijn, oké, maar dat die zo groot moeten zijn? Waarom moet het ene gezin de eindjes elke week aan elkaar knopen, terwijl andere families vier keer per jaar op vakantie kunnen. Waarom moeten zij die niets hebben naar de voedselbank, terwijl zij die hebben alleen in Nederland al voor een miljoen aan eetbaar brood weggooien. Vooral deze tegenstelling tussen rijk en arm, winnaar en loser, wordt het grote probleem van de toekomst. De tegenstellingen worden groter en er ontstaan groepen die zich gaan verzetten tegen de heersende orde. Stadsnomaden laten zien dat het anders kan. Het ondersteunen van een zogenaamde loser werpt vruchten af. In dit straatmagazine komen mensen aan het woord die niets hebben en wordt het zichtbaar dat juist zij heel veel hebben aan veerkracht, doorzettingsvermogen, overlevingskracht en vooral moed. Moed om te laten zien dat het zo niet langer kan. Dat het anders moet, anders kan! Veel leesplezier.

Arnold de Meijer

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje. U betaalt voor het magazine €2,10. Daarvan is €0,90 voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO
Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK
Dominique Krauts

HOOFDREDACTIE EINDREDACTIE
Dominique Krauts Sofie Risamena

REDACTIE
Wietske Aupers Rudy Vane Robby Bakker Maarten Vermeulen Jim Smit Nadien Janssen Teun Boulogne Ike Wagenaar
Arnold de Meijer Anna de Ruiter Frits Croes Annelies Romers Rutger Wiechers Tim Drenth Liz Dijk

VORMGEVING
Dionne Hagedoorn

FOTOGRAFIE
Marinus Hillenga Kevin Bekkering Suzanne Posthumus Frits Blom Remco Meijer Annet Ritsema Lex Vesseur Jaap ten Hoove Wim Mijlof Bachir Benchagra

VASTE COLUMNISTEN
Gerard Lohuis Wilma Bouma Eddy Sikma Lydia Tuijnman Marieke Werkman Niek Heidanus Jaap Krol Natalja Oosterbaan Saffira Rijkee Gerlinde Spaan Dick Bijmolt

FOTOGRAFIE COVER
Kevin Bekkering

STRIP PUZZEL
Robby Bakker Luuk Kobes
ILLUSTRATIES DRUK
Errol van Genderen Van Liere Media, Emmen Robby Bakker Dionne Hagedoorn

MET DANK AAN
Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten,subsidieën,donateursenanderen dieeenbijdrageleverenaandefinancieringvanditmagazine. Enniettevergeten:deveelvrijwilligersenstagiaireszonderwiedit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK
Gaatuitnaaralleverkopers,schrijversendichtersuitdegroepvan dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS
Eddy Posthumus Jeffrey Visser

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE
Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE
WerkPro Groningen Eemskanaal NZ 32a 9713 AB Groningen Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur) e-mail: riepe@werkpro.nl website: www.deriepe.nl bankrek. NL38INGB0685757617 t.n.v. straatmagazine De Riepe
WerkPro Leeuwarden Tel: 088 066 31 80 e-mail: riepe@werkpro.nl

ISSN
2405-769X

WerkPro

Spin
Link

INHOUDSOPGAVE

MAANDVERBAND IS EEN BASISBEHOEFTE

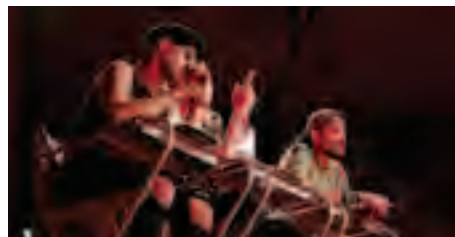
4

Menstruatiearmoede. Een beetje vreemd woord misschien, maar het betekent dat je het geld dat je moet uitgeven aan maandverband, niet kunt missen.

10

THERE WILL BE LIGHT

Wat gebeurt er als je een panel bestaande uit dak- of thuislozen de mogelijkheid geeft om een basisinkomen weg te geven? Hoe overtuig je specifiek dit panel dat jij een basisinkomen verdient?

BOUWDEPOT GRONINGEN

16

Het bouwdepot is een project voor jongeren tussen 18 en 21 jaar die (dreigend) dak- en thuisloos zijn. Sabrina Hamouda, projectleider van het Bouwdepot bij WerkPro, vertelt hoe Groningen dit aanpakt.

20

VAN OPTIMIST TOT CYNICUS

Voormalig scheepstimmerman en zorgmedewerker met een ideaal, Sjoerd Heida (44), heeft een bewogen leven.

Marieke Werkman

6

Ronnie en Ronny

23

Gekkenwerk

7

Kruiswoordcrypto

23

Oet Kloosterholt

8

Horoscoop

24

Koken met een missie

9

Straatlinkers

25

Kunst op straat

14

Opvanginstellingen

27

Stop de tijd

15

De Andere Kant

28

Recht en krom

18

Jaap Krol

19

Maandverband is EEN BASISBEHOEFTE

Door **Wietske Aupers** Fotografie **Annet Ritsema**

Menstruatiearmoede. Een beetje vreemd woord misschien, maar het betekent dat je het geld dat je moet uitgeven aan maandverband, niet kunt missen. Terwijl het een basisbehoefte is. Een op de tien vrouwen in Nederland heeft hiermee te maken', vertelt Wendy Heerkens-Brands (49) van het Armoedefonds. Dit is een organisatie die lokale organisaties ondersteunt die iets doen tegen armoede. Het Armoedefonds stelt gratis maandverband en tampons beschikbaar via MUP's: Menstruatie Uitgifte Punten.

Wat is een MUP? Wendy legt het uit: 'Het is een plek, waar wij voor zorgen dat de producten er zijn en die beheerd wordt door iemand die dat een goed idee vindt. Dat kan in een buurthuis of een wijkcentrum zijn, een bibliotheek, het

Leger des Heils, de Voedselbank of een school. De beheerder van een MUP krijgt een poster en een sticker waarmee mensen wegwijs worden gemaakt. Het moet op een plek zijn waar vrouwen makkelijk langs kunnen komen en zich niet bespied voelen, en ze zich niet hoeven te schamen. Dat je bijvoorbeeld niet aan de conciërge van je school moet vragen waar je het kan vinden, maar wel een kastje met spullen kunt zien staan bijvoorbeeld achter in een schoolbibliotheek.'

Dubbele schaamte

Menstruatiearmoede is volgens Wendy vooral zo schrijnend 'omdat je er niet om vraagt om ongesteld te worden. Mensen gaan alternatieve middelen gebruiken, zoals een zakdoek of een handdoek. Er zijn meiden die de pil blijven slikken om niet ongesteld te worden. Ook blijven veel meisjes en vrouwen uit schaamte thuis. Schaamte om het verschijnsel

zelf, en schaamte om de armoede. Dus dubbele schaamte.' Deze vrouwen doen een week per maand niet mee aan de samenleving. Een onwenselijke situatie, vindt Wendy, 'ongesteld zijn is al rottig genoeg, daar hoeft je niet ook nog eens voor gestraft te worden.'

Serieuze geld

Ze rekent voor: 'Je bent bijna de helft van je leven ongesteld, dus een kwart van de bevolking heeft er mee te maken, een op de tien daarvan kan het geld niet opbrengen. Met de huidige inflatie hebben mensen het echt moeilijk. Je hebt per keer zo'n twee à drie pakjes maandverband of tampons nodig van ongeveer € 2,50. In een gezin met een moeder en twee tienerdochters heb je dus tien pakken per maand nodig en kom je op een bedrag van € 25,00 per maand per gezin, op jaarbasis € 300,00. Dat is serieus geld voor iets dat gewoon nodig is. Het is geen sieraad.' Het idee is ontstaan omdat het Armoedefonds van lokale organisaties die zij ondersteunt, hoorde dat er behoefte aan was. Inmiddels zijn er meer dan 1300 MUP's in Nederland, en er komen er elke dag bij. Het Armoedefonds schrijft regelmatig gemeenten aan met de vraag of ze meehelpen om bij hun in de buurt MUP's te verwezenlijken.

Ongesteld zijn is al
rottig genoeg, daar
hoef je niet nog eens
voor gestraft te worden

Geld en gratis producten

De producten worden beschikbaar gesteld door het Armoedefonds. 'Het merendeel kopen we zelf in en we krijgen donaties in natura. Mensen die tampons of maandverband over hebben sturen dat gewoon zelf op. Inleveren bij een MUP kan ook. Ik ben nu aan het werven bij bedrijven, kijken of zij ons structureel kunnen ondersteunen. Wij hebben al hulp aangeboden gekregen van Yoni en Essity. Bedrijven doen donaties en we krijgen weleens producten, bijvoorbeeld als er een pallet is waarvan er iets mankeert aan de dozen, maar de producten zijn nog netjes verpakt. En we krijgen veel korting.'

Laagdrempelig

Het beschikbaar stellen van de producten gaat op basis van goed vertrouwen. 'Natuurlijk zijn er ook mensen die iets pakken terwijl ze het wel kunnen betalen, daar zijn we niet naïef in, maar we bereiken sowieso de doelgroep en daar gaat het om. Vanwege de schaamte is het belangrijk dat mensen weten dat het er is. Het blijft natuurlijk een hele

stap om naar zo'n MUP te komen, maar als de nood hoog genoeg is durf je ineens veel meer. Wij zorgen ervoor dat het laagdrempelig is, dat je het gewoon kunt pakken en dat het goed zichtbaar is.' Men kan op de site van het Armoedefonds kijken waar in de buurt een MUP is. Ook kan men daar producten of geld doneren. Het Armoedefonds heeft een webshop waar mensen gratis producten kunnen bestellen. 'Een webshop zonder kassa', noemt Wendy het. Ze hoopt dat er steeds meer mensen komen die iets in het kastje (terug)doen. 'Pak wat nodig is en geef wat je kan missen.'

Overheid

In november 2022 heeft D66 in de Tweede Kamer een motie ingediend om menstruatieproducten vanuit de overheid gratis beschikbaar te stellen voor mensen met een laag inkomen. Die motie is aangenomen. Indienen van de motie, Tweede Kamerlid Hülya Kat: 'Het is onacceptabel dat meisjes bijvoorbeeld niet naar school durven wanneer ze ongesteld zijn. We zijn blij dat veel partijen de motie hebben ondersteund.' Minister Carola Schouten van Armoedebeleid heeft laten weten positief te staan tegenover het voorstel. Op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn ze nu aan het kijken hoe ze de motie gaan invullen. Waarschijnlijk bieden ze financiële ondersteuning aan partijen die nu al gratis menstruatieproducten verschaffen, zoals het Armoedefonds. Hülya Kat: 'Het is mooi dat de minister er mee aan de slag gaat. We zullen er scherp op toezien dat het goed wordt uitgevoerd.'

Op zoek naar een MUP in jouw buurt? Kijk op de website van het Armoedefonds voor een plattegrond.

Grenzen

MARIEKE WERKMAN

Illustratie Robby Bakker

Met vriendinnen sprak ik over grensoverschrijdend gedrag. We konden zo tientallen voorbeelden geven uit ons eigen leven. Een vriendin zei: 'Tijdens het uitgaan werd ik in mijn billen geknepen als ik naar de wc liep. Het was niet te achterhalen wie het deed en je liep door. Het gebeurde gewoonweg.'

Vanaf mijn zestiende werd ik op straat ineens nageroepen en nagefloten wat ik ongemakkelijk vond. Onwennig ook, want aandacht van jongens ging daarvoor uit naar mijn vriendinnen. Meestal werd er geroepen: "Hé lekker ding". Het was een vreemde gewaarwording want een aantal jaren daarvoor werd ik nog gepest vanwege mijn uiterlijk. In de eerste klas van de middelbare school had ik kort haar en was echt nog een kind. Het pestgedrag stopte nadat ik er ad rem op reageerde en grappen maakte in de klas. s'Avonds laat fietste ik als puber weleens alleen door de landerijen. Ik fietste wijdbeens zodat ik op een jongen leek. Dat voelde veiliger. Tijdens het uitgaan kleepte ik me nooit te bloot want dit zou nog meer aandacht op kunnen leveren. In mijn studententijd in Groningen fietste ik eens op klaarlichte dag door een zijstraat van de hoerenbuurt. Een man rende op me af en riep: "Wil je met me neuken?"; ik schrok me dood en schreeuwde: 'Nee, rot op man!' Gehaast fietste ik ervandoor. Of de keer dat ik door een groep jongens 's avonds werd na gesist. Ik zei hierop: 'Mijn band is niet lek hoor'. Ze keken me verbouwereerd na.

Grensoverschrijdend gedrag is moeilijk te herkennen voor mensen die als kind te maken hebben gehad met misbruik of mishandeling. De grenzen zijn hierdoor vervaagd. Of eigenlijk weet de persoon in kwestie niet eens dat je een eigen grens mag aangeven. En waar die precies ligt. Het aanpassingsvermogen aan de ander kan hierdoor te groot zijn.

GEK KEN WERK

Uitspreken

Door Gerard Lohuis Illustratie Dionne Hagedoorn

Els ergert zich regelmatig aan haar man. Ze vindt dat hij niet goed kan luisteren en niet goed met zijn emoties omgaat. Hoewel ze al twintig jaar gehuwd zijn, stoort het haar nog steeds dat hij hier niet in verandert. Sterker nog, ze vindt dat hij haar niet serieus neemt en als het nog langer doorgaat, ze overweegt om bij hem weg te gaan. Tegelijkertijd is dit het laatste wat ze wilt, want Henk heeft ook zijn goede kanten. Toch blijft ze erbij dat het anders moet en daarom heeft ze hem meegesleurd voor “een goed gesprek” met een buitenstaander die er objectief tegenaan kijkt. Het is duidelijk dat Henk zich thuis voor het blok gezet heeft gevoeld en dat hij liever dit gesprek uit de weg zou gaan. Hij kent nu al de verwijten die Els straks naar voren gaat brengen.

Els begint. Ze maakt zich zorgen omdat ze de laatste tijd regelmatig ruzie hebben. Zeker nu de drie kinderen de deur uit zijn en met hun eigen partners een leven opbouwen. Met de kinderen gaat het goed volgens Els, maar ze mist Henk. Ze praten te weinig en het lijkt erop dat ze uit elkaar groeien. Henk hoort het stilzwijgend aan en beaamt dat Els gelijk heeft maar dat het komt doordat ze altijd zo ontevreden is. Volgens Henk zou Els een andere hobby moeten zoeken of een cursus moeten volgen om haar leven meer inhoud te geven.

Hun verhaal doet me denken aan de verschillende manieren waarop mannen en vrouwen met elkaar communiceren. Mannen en vrouwen hebben een andere manier van kijken

naar de wereld en hoe ze daarover communiceren. Als mannen elkaar op de vakantie tegenkomen op de camping, praten ze over voetbal en de auto. Vrouwen vragen aan elkaar hoe het met ze gaat en of ze het naar de zin hebben op de camping. Mannen zijn nu eenmaal opgevoed om voor zichzelf te zorgen en wie de slimste, dan wel de sterkste is. Vrouwen zijn intuïtief veel meer afgestemd op het welbevinden van de ander en vinden het prettig om het met elkaar daarover te hebben. Het is een zwart-wit beeld en in de praktijk zal het genuanceerder zijn, maar in de kern speelt het mee in de omgangsvorm.

Els vertelt dat ze uit een warm gezin komt en Henk heeft zijn ouders al op jonge leeftijd moeten missen. Wanneer ik hen vraag om beiden eens te vertellen hoe ze hun jeugd ervaren hebben, zie ik dat Els aandachtig luistert naar het verhaal van Henk. Ze hoort nu voor het eerst een aantal dingen die Henk tot nu toe niet met haar had durven te bespreken, want dat zou betekenen dat hij zwak zou zijn. Henk had geleerd om voor zichzelf te zorgen en anderen daarmee niet lastig te vallen. Het gesprek neemt een verrassende wending, want Els kan nu doen waar ze goed in is. Afstemmen op Henk die zich voor het eerst uitgesproken heeft.

Twee gesprekken later blijkt dat ze niet voor niets van elkaar houden en hebben elkaar weer gevonden.

Gerard Lohuis is sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT

OET KLOOSTERHOLT

Door Dick Bijmolt

LIEFDE

In de liefde trekken tegenstellingen elkaar aan. Zelf van nature wat introvert zijnde, voel ik me aangetrokken door extraverte types. Vrolijke klets-kousen die gemakkelijk contacten leggen, waar ikzelf liever in stilheid wat afstand hou. Sinds kort woon ik samen met zo iemand, na een jaar of vijf te hebben gelat. Latten heeft ook voordelen, bijvoorbeeld dat je in de korte periode dat je elkaar ziet er altijd ruimte is voor een stukje romantiek. Dat hoort er dan gewoon bij want anders deugt er wat niet in de relatie. Als je samenwoont ontstaat er sleet in dit gebeuren, het lakenleven sneeuwt onder in dagelijkse sleur. Vanwege vroege afspraken met vriendinnen en bezoek aan de sportschool.

Ik ben een man van zekere netheid en vaste gewoontes. Ze is naast contacttoegankelijk helaas ietwat wanordelijk. Zo was ze in haar vorige woonplaats lid van een duurzaamheidsclub. Van die linkse mensen die rijden in de duurste batterijbakken, knagen op rauwe wortels voor de Bühne, maar thuis de dikste biologische biefstukken op tafel hebben. En voor windmolens en zonnevelden zijn, maar niet in hun achtertuin. Zij zat ook bij die club. Hoe ze door de ballotage kwam snap ik niet. Duurzaam, ja hoor, ondertussen moet ik steeds het licht achter haar kont uitdoen, deuren sluiten en de houtkachel

opstoken. Maar ik klaag niet. Dan zie ik haar onder de trap naar boven kijken. 'Je kijkt zeker of je het licht hebt uitgedaan', vraag ik. Ze bevestigt dat en op de overloop is het ook uit. Maar later als ik op de slaapkamer moet zijn staat de tv nog aan en het bedlampje. Laat maar, dacht ik. Wat we samen hebben is de liefde voor het voetbal. Zij is voor Emmen, ik voor FC Groningen. Als Emmen speelt kijken we samen, zij met een Emmen sjaaltje om. Ze levert luidkeels commentaar op het gebeuren: 'Speel dan toch breed!', 'Scheids, dat is een vrije bal!' Soms gooit ze in boosheid met de afstandsbediening. 'Ik geloof in de liefde', zegt ze altijd, onderwijl over mijn bolletje strijkend. En zo voel ik dat ook, ondanks de beperkingen die dit wonen meebrengt. Bovendien kan ze goed koken en is ze een tovenaars in de tuin. Nu staat ze met de deur wijd open haar poes te roepen. 'Poes, poes, poes.' Ik imiteer haar roepen. 'Hou op', zegt ze quasi bozig.

KOKEN MET EEN MISSIE

Großer Hans

Door Lydia Tuijnman

Gister liepen ze weer door het weiland achter ons huis: jagers. De hond drukdoenerig rondrennend met de neus aan de grond. Zij met het geweer op de schouder. Eentje had een aluminium plank op sleeptouw, om mee over de sloten te komen. Gelukkig had ik met mijn hond een uur eerder hetzelfde parcours verkend en onbedoeld de hazen verjaagd naar veiliger oorden. Ze bliezen onverrichter zake de aftocht, met hun loopplank. Al jaren zin ik op een methode om de hazen in ons achterland schieten te leren. Stel je voor, dat die dappere lieden ineens vergast werden met tegenvuur vanuit het hazenleger! Met de broek vol schroot jammerend terug naar huis. Ik denk dat ze voortaan een stuk minder enthousiasme voor de jacht aan de dag zouden leggen.

Vandaag geen recept met haas, maar van Haas: de internationaal gelauwerde Oostenrijkse sterrenkok Hans Haas. Het is een soort poffert, großer Hans heet 'ie, naar recept van zijn oma. Je hebt er een afsluitbare pudding- of poffertvorm bij nodig. 250 Gram oud brood of beschuit in 4 deciliter warme melk laten weken, 250 gram griesmeel (zorg dat je een paar eetlepels overhoudt), 2 eetlepels suiker, twee zakjes vanillesuiker, 4 eieren en 100 gram rozijnen erdoor mengen. De massa mag niet te vloeibaar zijn.

Puddingvorm en deksel invetten met boter en met een paar eetlepels griesmeel bestrooien. De deegmassa erin doen. De puddingvorm in een grote pan doen, die je met water vult tot aan de rand van de puddingvorm. Aan de kook brengen. Deksel op de pan en 1 uur zachtjes laten pruttelen. Daarna de puddingvorm uit de pan lichten, voorzichtig openen en storten op een bord. Lekker met vanillesaus. Staande eten als je de kont vol met hagel hebt.

Door Tim Drenth Fotografie Lex Vesseur

THERE WILL BE LIGHT

Wat gebeurt er als je een panel bestaande uit dak- of thuislozen de mogelijkheid geeft om een basisinkomen weg te geven? Hoe overtuig je specifiek dit panel dat jij een basisinkomen verdient? Van 24 juni tot en met 2 juli 2022 werden deze vragen onderzocht in het Grand Theatre in Groningen.

Na Utrecht en Den Haag zette kunstenaar Julian Hetzel met There Will Be Light ook in Groningen een boeiend en nobel, maar ook gedurfd en confronterend kunstproject neer dat veel betrokkenen nog lang bij zal blijven. Ruim een half jaar later zijn panellid Marius en deelnemster Jovannah Bär blij dat ze hebben meegedaan. Voor een van de twee is het leven sindsdien behoorlijk veranderd.

Zeventig deelnemers, één winnaar

Voor het project kon iedereen zich aanmelden om mee te dingen naar de hoofdprijs, een basisinkomen van in totaal € 15.000,-. In Groningen meldden zich zeventig mensen die verdeeld over acht dagen werden bevraagd over hun motivatie en plannen met het geld door een panel van vier dak- en thuislozen. Na beraadslaging werden door het panel zeven dagwinnaars uitverkoren om op de laatste dag terug te komen voor een grande finale, waaruit een gelukkige winnaar overbleef.

Panelleden scouten

Al maanden voor aanvang waren coördinatoren Annemarie Venema (editie Groningen) en Yvonne Wierenga (edities Utrecht en Den Haag) bezig met het scouten van geschikte panelleden. 'We zochten mensen die gemotiveerd zijn voor het project en niet zelf wilden meedingen naar het basisinkomen. Daarnaast was het van belang dat iemand stabiel is en in staat om afspraken na te komen.' Specifiek Groningen bleek daarin niet de makkelijkste editie. Julian Hetzel: 'Relatief veel dak- en thuislozen die we spraken waren onder invloed van verslavende middelen.'

Het panellid

Het leidde er mede toe dat tijdens de loop van het project een panellid in Groningen het niet langer lukte om elke dag te verschijnen. Tijdens een wandeling door de stad vond Julian bij toeval een vervanger in Riepe-verkoper Marius. Die ontmoeting staat Marius nog goed bij. 'Wat is dit voor figuur? Word ik hier in de maling genomen?', dacht Marius toen hij hoorde dat hij als panellid een vergoeding per dag zou krijgen en dat dagelijks ook voor eten werd gezorgd. Die randvoorwaarden haalden hem over de streep. 'Heel eerlijk? Dat was de reden dat ik er graag aan mee deed. Maar ik vond het ook een mooi project.'

De deelnemster

Jovannah Bär deed juist als deelnemster mee in Groningen om mee te dingen naar het basisinkomen. 'Er waren zoveel elementen in het project die aansloten op mijn leven.' Geboren als kind van dakloze ouders, droeg Jovannah vanaf jonge leeftijd al een rugzak vol heftige ervaringen met zich mee. Doorzetten werd voor Jovannah een levensstrategie. Ze wist tijdens de coronacrisis een veelbelovend kunstplatform op te richten, Art-in-Coexistence. 'Daarna kwam ik in een donkere fase. Ik besepte dat ik altijd maar door bleef gaan en

eigenlijk niet meer wist hoe ik het moest volhouden. There Will Be Light voelde daarom echt als een lichtpuntje waar ik dringend naar op zoek was. Het voelde echt alsof het zo moest zijn.'

De setting

Voor de interviews tussen panelleden en deelnemers was een verlichte kubusvormige ruimte, omgeven door eenzijdig transparante spiegels. Toekijkend vanaf allerlei soorten strandmeubilair konden bezoekers getuige zijn van alle vraaggesprekken. Per keer interviewde een van de vier panelleden een deelnemer, beide zittend op een wit plastic stoeltje en de vloer volledig bedekt met zand. De overige panelleden maakten, vanaf een aantal hoge badmeesterstoelen, aantekeningen.

Het interview

Jovannah weet nog dat ze erg gespannen was toen ze plaats mocht nemen tegenover Pieter*, die namens het panel het interview deed. Hij bespeurde haar spanning en nodigde uit om samen in het zand te gaan zitten. 'Ja, dat wilde ik heel graag. Dat brak meteen het ijs en luchtte ontzettend op', herinnert Jovannah zich nog. 'Vanaf dat moment voelde ik meteen een band. We waren hetzelfde. Tegenover me zat iemand waarin ik zoveel herkende van mijn eigen jeugd. Levenspaden kunnen zo dichtbij elkaar liggen. Dat je niet altijd alles onder controle kunt hebben, en dat je daardoor ook zomaar aan de andere kant kunt komen te zitten.'

Dagwinnaar

Marius kan zich niet alles meer herinneren van de interviews, maar nog wel dat van begin af aan ambitie, inkomen en potentie voor het panel belangrijke aandachtspunten waren. Drie elementen die in het verhaal van Jovannah duidelijk naar voren kwamen. 'In tegenstelling tot een aantal andere deelnemers had zij bijvoorbeeld nog geen vast inkomen.' Aan het einde van de dag wordt Jovannah uitgeroepen tot dagwinnaar en mag ze terugkomen op de finaledag.

Ik had van mijn
levensdagen niet gedacht
dat ik nog iets voor een
ander kon betekenen

De Grande Finale

Jovannah bereidde zich goed voor op de finale. Hoe maakte ze duidelijk dat het hele project zo naadloos leek aan te sluiten op haar leven. 'Dat wilde ik duidelijk maken. Maar hoe doe je dat subtiel? Zonder uiterst dramatisch over te komen?' Ze besloot in de finale de Bühne te betreden met een gedetailleerd vormgegeven miniatuurhuisje op haar rug. Een sterke visuele verwijzing naar haar jeugd.

Na een aantal improvisatieronden, dat vooral een sterk symbolisch en stilistisch karakter hadden, kreeg iedere finalist nog twee minuten de tijd om hun plannen met het geld te presenteren. Jovannah sprong er uit met haar verhaal en rugzakje. Het panel besloot haar het basisinkomen te gunnen. Marius staat daar nog steeds achter. 'Ze is jong en zit vol potentie. Met deze prijs krijgt ze de ruimte en een steady basis waarmee ze haar idee waar kan gaan maken.'

Een half jaar later

Sinds ze het basisinkomen ontvangt, heeft Jovannah vooral veel aan haarzelf gewerkt. Persoonlijke problemen die voortkwamen uit het verleden heeft ze eindelijk de nodige aandacht kunnen geven en ze staat met hernieuwde energie in het leven. De donkere fase is voor haar echt overgegaan in een fase van licht.

Voor Marius is er een half jaar later nog niet iets wezenlijks veranderd. Zijn heroïneverslaving speelt hem nog steeds parten. 'Ik ben blij dat ik heb meegedaan, we werden goed verzorgd.' Wel heeft hij heel sporadisch nog contact met winnares Jovannah en iemand van de organisatie.

Julian Hetzel zelf vindt de winnaar niet het belangrijkste van het project. Met elementen van theater en performance art heeft hij getracht bestaande maatschappelijke verhoudingen om te keren en te onderzoeken. Door de opschudding van de gebruikelijke verhoudingen kwamen er gesprekken tot stand over zaken die ertoe doen in het leven tussen mensen

die vanuit hun positie in de maatschappij anders elkaar misschien niet eens goeiendag hadden gezegd.

Annemarie en Yvonne hebben met verschillende panelleden nog contact gehouden. Een aantal Groninger panelleden komt nog regelmatig buurten bij het Grand Theatre. 'Je merkt dat het hele project voor hun veel heeft betekend en dat een aantal van hen nog echt behoefte heeft aan contact. Als ze langskomen praten we over van alles en nog wat.' Soms worden er herinneringen opgehaald aan het project en het gaat soms ook over hun persoonlijke problemen of gewoon over het nieuws.'

Dirks* leven heeft volgens Annemarie echt een positieve impuls gekregen. 'Hij had al vaak een gitaar bij zich en is nu vaker en op meer plekken gaan spelen. Soms ook waar dat eigenlijk niet mag,' zegt ze gniffelend en bezorgd tegelijk. Yvonne weet dat Jacques* in Den Haag inmiddels een eigen huisje heeft door het project. 'Voor zijn situatie is door het project een balletje gaan rollen. Hij zei na afloop ook zoiets moois: "Ik had van mijn levensdagen niet gedacht dat ik nog iets voor een ander kon betekenen". Hij was daar ontzettend dankbaar voor, zo iemand gun je dat.'

*Namen zijn gefingeerd in verband met privacy

WERK IN UITVOERING

Dagbesteding op maat gemaakt

Door Robby Bakker Fotografie Marinus Hillenga

Ludi de Wolff is trajectbegeleider en arbeidstherapeut bij het Universitair Centrum Psychiatrie in Groningen. Tezamen met haar cliënten probeert zij een zinvolle daginvulling te vinden waar zij zich aan kunnen wijden wanneer hun behandeling eindigt. 'We zien bij veel mensen dat wanneer ze met ontslag gaan en geen enkele vorm van daginvulling hebben, de kans groot is dat de problematiek terugkeert.' Het aansluiten bij de behoeften van de cliënt voert hierin de boventoon: 'Het is niet eventjes vacatures kijken', legt Ludi uit. 'Wat is voor de persoon in kwestie belangrijk? Moet hij onder de mensen zijn, of moet het juist een solistische ervaring zijn? Wat is het dat jou als mens inspireert en wat motiveert jou om uit bed te komen? Dat is een leuke zoektocht en je hebt elkaar daarbij nodig.'

Naast trajectbegeleiding is er arbeidstherapie. Ludi: 'Door middel van handvaardigheidstechnieken gaan de cliënten arbeidsvaardigheden oefenen. Dat kan van alles zijn: dat je weer ontdekt wat je leuk vindt, dat je gaat oefenen met hulp vragen of dat je je perfectionisme aanpakt. Je bent eigenlijk dingen aan het oefenen die je in het dagelijks leven op het werk of op school tegenkomt, dat kan zowel je eigen functioneren omvatten als zaken in de sociale omgang, bijvoorbeeld: hoe geef ik mijn mening en hoe werk ik goed samen?'

Gedurende de eerste gesprekken van de trajectbegeleiding wordt op chronologische wijze in kaart gebracht wat de persoon heeft gedaan en hoe datgene is verlopen. 'Veel mensen hebben een enorm dossier. Die lees ik vaak niet door', stelt Ludi. 'De informatie die ik nodig heb verkrijg ik liever van de mensen zelf. Het is voor mij belangrijk hoe iemand kijkt als hij mij iets vertelt — vooral wanneer ik een arbeidsverslag opstel. Er moet een vertrouwensband ontstaan en ik wil leren om de ander aan te voelen.' 'Vaak komen mensen binnen met zware problematiek. Het is prachtig om te zien hoe iemand gedurende de therapie hier opknappt. Wat ik het mooiste aan mijn werk vind is dat ik én met mensen samenwerk én iets kan bijdragen aan het herstel. Dat dat in combinatie gaat met de creativiteit die wij binnen de arbeidstherapie als medium gebruiken, vind ik heel waardevol', besluit Ludi met een warme glimlach.

KUNST OP STRAAT

Tegenstellingen

Door **Natalja Oosterbaan** Fotografie

Onze goede vriend Johannes experimenteerde in zijn tijd aan de ABK Minerva met verschillende druktechnieken. Zijn meest geliefde onderwerp waren insecten. Hijzelf is een goedgebouwde vent uit Friesland. Net zoals de schrijver Franz Kafka (Praag, 1883-1924) een knaap kon transformeren in een kever, zo gaf Johannes menselijke eigenschappen aan de meest uiteenlopende kleine “kriebelbeestjes”.

Vrolijk toeval wil dat de beschermheilige van de boekdrukkunst ook Johannes heet. En in Meppel weten ze dat. Daar staat sinds 1991 aan de Eekhorstweg het beeld Drukpers van Onno en Wessel de Ruijter. Het geheel ziet er uit als een enorme, metershoge reliekhouders. Relieken vormden vooral in de middeleeuwen lucratief handelswaar. Tastbare herinneringen aan heiligen (botjes, haar, kleding, et cetera) werden bewaard in rijkversierde kunstobjecten. Echt of nep, pelgrims kwamen er van heinde en verre op af. De eerste vorm van modern massatoerisme was geboren. De schrijn in Meppel is opgebouwd uit twee oude degelpersen, pilaren, een timpaan en koperen platforms. Binnenin herbergt het heiligdom nog eens twee (hand)persen. Deze Drentse tempel had oorspronkelijk ook nog eens geheel gemotoriseerd met koperen vleugels moeten wieken, maar dat idee bleek te ambitieus. Op een koperen plaat valt te lezen: Meppel Drukkersstad! En dat klopt. Eigenaar en opdrachtgever van het kunstwerk, Drukkerij Giethoorn-Ten Brink, maakt deel uit van die traditie. Op 1 april 1923 begon Jannes Giethoorn boven een wasserij aan de Heerengracht in Meppel zijn drukkerij. Tijdens de Tweede Wereldoorlog verzorgde hij illegale uitgaven van Trouw en Vrij Nederland. Na de bevrijding maakte het bedrijf een bloeiperiode door en nam in 1996 Drukkerij-uitgeverij Ten Brink over.

En natuurlijk bevindt zich in Meppel tevens het Drukkerijmuseum, met recht een van de leukste doe-het-zelf musea van Nederland. Hier kun je eenzelfde degelpers in werking zien als de gebroeders De Ruijter gebruikten in hun kunstwerk. Het idee van de schrijn is niets nieuws in de beeldende kunst. In de middeleeuwen dienden ze het geloof. Later werd vooral de vorm interessant. In de jaren vijftig van de vorige eeuw knutselde de surrealistische kunstenaar Salvador Dalí (Figueras, 1904-1989) bijvoorbeeld absurdistische beeldjes van olifanten op giraffenpoten. Met hun gouden kistjes op de rug zouden ze niet misstaan in een katholieke processie.

In bange tijden van nood kan ieder mens zich tot het geloof wenden. Maar wie geen troost ontleent aan het zitten op een harde kerkbank, kan altijd nog op bedevaart naar Meppel.

CHAOS

Door **Saffira Rijkee**

Ik hou van to-do lijstjes en plannen.

Mijn tijdsgevoel is helaas niet zo best. Ik ben erg optimistisch in de avond als ik bedenk wat ik de volgende dag allemaal klaar zal krijgen. Vaak lukt de helft nog niet. Je zou zeggen dat ik daarvan leer. Maar tot nu toe, ik ben 38, valt dat tegen. Ik heb een app op mijn telefoon (tip van oudste dochter) die de chaos wat moet inperken. Je kunt er allerlei routines in maken en ik heb er inmiddels een héleboel, waaronder een voor het hele-op-bed-breng-gebeuren in de avond. Van tandenpoetsen tot kruiken vullen, tot wekker zetten en twee keer voorlezen, en nog een stuk of acht dingen die handig zijn om te doen in de avond: álles staat erin. Volgens de app kunnen mijn kinderen, als ik mijn routine om 19:00 uur start, rond 20:30 uur op bed liggen. Maar het avondeten loopt vaak uit. Omdat we nog snel even wandelen. Of omdat de een naar paardrijden moet en de ander naar dansles. Of omdat ik de hele dag al achterloop op mijn planning. Dus de meisjes liggen er meestal te laat in. Ook omdat ze zelf vaak nog een hele hoop gepland hebben dat écht nog even moet terwijl de tanden half gepoetst en de kleren half uit zijn.

Maar deze maandagochtend zijn we op tijd! Ondanks het feit dat we in vijf minuten de 'ik-does' voor jongste dochter nog moesten vullen (een doos met spulletjes die iets over haar vertellen). Ik had de ik-does vorige week twee keer in mijn planning staan: een keer een paar dagen voordat 'ie mee moest en een keer op de ochtend dat 'ie echt mee moest. Maar ze werd ziek, dus de ik-does kwam later mee naar huis. Op een chaotische vrijdagmiddag, in een auto vol kinderen, waarna hij tussen de spullen op tafel belandde.

Maar: we zijn op tijd.

Vaak is het stressen 's ochtends, nu zitten we vrolijk in de auto.

Er is geen parkeerplaats bij school. Geeft niks, we hebben tijd genoeg om te lopen.

Ik vergeet niet één tas of iPad ... we zijn er bijna...

'Mama!'

'Ja...?'

'Ik heb geen schoenen aan!'

Dochter van 10 heeft haar koeienpantoffels nog aan. En néé, die kan ze absoluut niet aan in de klas! Dat doet echt niemand meer in groep zeven! Terug thuis pak ik de vergeten kidsbokshandschoen van jongste dochter, voor de ik-does. En schoenen, natuurlijk. Ik lever alles af, loop snel terug naar mijn auto (werk begint om 09.00 uur), maar bedenk pas als ik bij een lege parkeerplaats sta dat ik deze keer vlakbij school heb geparkeerd. Nou ja. Misschien haal ik mijn stappendoel in tegenstelling tot gisteren, vandaag dan wel.

S
T
O
P

D
E

T
I
J
D

Bouwdepot Groningen

Door Rudy Vane Fotografie Marinus Hillenga

Het bouwdepot is een project voor jongeren tussen 18 en 21 jaar die (dreigend) dak- en thuisloos zijn. Sabrina Hamouda, projectleider van het Bouwdepot bij WerkPro, vertelt hoe Groningen dit aanpakt.

‘Wij bieden de jongeren direct onderdak samen met een maandelijks budget van € 1050. Wij hebben een appartement van Lefier tot onze beschikking met zes kamers. Er wonen nu vier jongeren die wij begeleiden. Ze mogen hier gedurende het traject van een jaar verblijven.’

Het Bouwdepot

‘De jongeren krijgen een jaar lang een maandelijks budget van € 1050, zodat ze een stabiele basis kunnen bouwen. De jongere mag naast dit budget eigen inkomsten hebben uit een (bij)baantje of studielening. In dat geval hebben ze extra mogelijkheden om bijvoorbeeld hun schulden af te betalen. Deze jongeren hebben vaak al veel meegemaakt, ze komen niet altijd vanuit een thuissituatie. De meeste aanmeldingen zijn jongeren die thuisloos zijn, couchsurfers. Ze hoppen van de ene bank naar de andere, bij vrienden of kennissen, onzeker waar ze de nacht/dag kunnen doorbrengen. Soms gaan ze nog wel naar school of hebben een baantje waar ze doen of er niets aan de hand is, ze overleven. Ze weten soms niet hoe en waar ze hulp kunnen vinden voor hun problemen of schamen zich hulp te vragen. Wij proberen samen met de jongere, hun leven (weer) op de rit te krijgen of te stabiliseren.’

Het traject

‘Als een jongere na aanmelding en screening door ons wordt aangenomen voor dit project, krijgen ze een sleutel van de kamer die al ingericht is met meubilair dat we van GoudGoed krijgen. De kamerhuur moeten ze zelf betalen. Onderdeel van het traject is ook het trainen van het omgaan met de kamer, met verantwoordelijkheden. Ze krijgen het budget en leren hoe hoog de vaste lasten zijn en hoeveel blijft er over voor voeding en andere zaken. De begeleiding die wij geven is maatwerk. Elke jongere is anders, heeft een andere achtergrond. Daar passen wij onze begeleiding op aan. Het belangrijkste is om te kijken wat de jongeren nu kunnen, wat ze nog kunnen leren en hoe kunnen we dat sterker maken zodat ze zelfredzaam alles zelf gaan doen of hulp kunnen vragen wanneer dit niet lukt. Zo min mogelijk hulpverlening, het zijn jongeren, ze mogen nog leren, ze zijn in ontwikkeling. Er komt zo rust in het hoofd en ruimte voor het aangaan van de dingen die in hun leven spelen.’

Jongeren

‘Het is best moeilijk om deze jongeren in beeld te krijgen. Als ze dak- of thuisloos zijn zitten ze nog volop in de overleving, dit geeft hun energie om creatief te zijn in het vinden van oplossingen. Ze zien er verzorgd uit, ze proberen nog naar school te gaan of ze hebben een bijbaantje. Het is niet zichtbaar wat hun problematiek is. Ze zullen het ook niet snel vertellen aan iemand. Als ze uitgeput raken van de manier van overleven dan zijn soms de problemen zoals de schulden opgelopen. Wij proberen deze jongeren te bereiken om preventief te kunnen inzetten om op lange termijn (ergere) problematiek te voorkomen. ‘Ik denk dat op scholen nog winst te behalen is op het gebied van actuele

ontwikkelingen, zoals social media gebruik, financiën, en welke rechten en plichten er bij het 18 jaar worden komt kijken. Jongeren zijn geneigd sneller informatie op te pakken van een ander dan van bijvoorbeeld hun eigen ouders. Ik denk dat er op de scholen nog veel te halen valt ten aanzien van preventie, maar ook wat er allemaal bij komt kijken als je 18 wordt. Ik heb ook gemerkt dat het contact dat ik met onze jongeren heb veel via WhatsApp verloopt. Bellen is echt wel een ding, dat doen ze bijna niet meer. De afstand, de anonimiteit maakt dat ze veel opener kunnen zijn. Je hebt dan soms betere gesprekken dan over de telefoon.’

Contact met ouders

‘Deze jongeren hebben soms een conflict met hun ouders. Wat ik zie bij de jongeren die bij het Bouwdepot komen, is dat er soms al jaren iets niet goed gaat tussen jongeren en hun ouders. Wij gaan in het traject na de basisperiode, waarin regelzaken en samenwerkingsrelatie opbouwen centraal staat, ook kijken of er contactherstel met ouders/familie mogelijk is. Er is voor veel jongeren niks belangrijkers dan een goed contact met ouders. Ik laat dit wel aan de jongere zelf over, je coacht een jongere met dit contact. Het is voor mij belangrijk dat ik naast de jongere kan staan. In één geval is er al sprake van herstel en dat gaat goed. Ik vind het belangrijk dat de jongere zelf de regie heeft in het hele traject, dit maakt ze verantwoordelijk en onafhankelijk.’

Elke jongere is anders,
heeft een andere
achtergrond

Vervolg

‘Het vervolg is grotendeels afhankelijk van de jongere zelf, zo ondersteunen wij jongeren in het vinden van een eigen woonplek. We leren ze dat ze hulp mogen vragen, maar dat ze ook op hun bek mogen gaan, dat is oké. Ik volg de jongeren nog een aantal maanden na dat jaar om te kijken of het goed met ze gaat. Leggen ze bij mij een hulpvraag neer, dan kijk ik of ik nog iets kan uitzetten. We kunnen jongeren ook nog een vervolgtraject aanbieden dat Proefkamers het. Dat is een samenwerking met Wooncorporatie Lefier. De jongere krijgt dan een kamer aangeboden die het eerste jaar op naam staat van WerkPro, die dan ook de begeleiding doet, na dit jaar kan die overgeschreven worden op naam van de jongere.

Hoop

Door Gerlinde Spaan

Ik wacht in een kale kamer. Grijs beton om mij heen. Er hangt niets aan de muur. Er ligt niets op de grond. Geen warmte waarneembaar. Voetstappen op de gang komen dichterbij. De deur gaat met een zwaai open. Je komt binnen, groet kort en gaat zitten. Voor even dan. De deur gaat weer dicht. Je gaat weer staan en blijft rondjes lopen. Dat blijf je doen gedurende het hele gesprek. Je bent een paar maanden geleden aangehouden. Je was er mentaal slecht aan toe. Je zwierf op

mr. Gerlinde Spaan is straf- en jeugdrechtsadvocate bij Spaan Advocatuur te Groningen.

straat, sliep in portieken en ja zelfs onder een brug. Na je laatste uithuisplaatsing werd je geplaatst op de zoveelste plek waar je 't niet kon vinden. Ook op deze plek kwam een behandeling niet van de grond. Dit is niet zo vreemd in deze tijd. Voor jongeren met gedragsproblematiek in combinatie met psychische problemen zijn de gespecialiseerde plekken schaars. Er bestaan lange wachtlijsten die maar niet worden ingelopen. Gebrek aan expertise, gebrek aan personeel en gebrek aan bedden. Er dient fors geïnvesteerd te worden in het stelsel van jeugdhulp, maar dat is een politieke discussie. Je kostbare jeugdjaren bracht je grotendeels door in gesloten jeugdinstellingen. Geslotenheid betekent achter gesloten hekken, wat een vrijheidsbeneming is. Deze periodes van geslotenheid werden afgewisseld met besloten plaatsingen waar een verblijf binnen een meer open setting van een jeugdinstelling plaatsvond met een normale schoolgang en naar de sportclub gaan.

Je kunt het op één hand niet tellen zo vaak ben je "verhuisd". Nooit ging je terug naar huis. Naar mama. Het was geen optie meer vanwege de noodzaak tot behandeling. Je verzekert me met vochtige ogen, dat doet wat met je. Want ieder mens heeft liefde en aandacht nodig. Ja, kilo's zeg ik. We bespreken de nieuwe verdenkingen waarvoor je je nu in voorarrest bevindt. Er ligt een plan om je te schorsen.

Fietsen

Nederland staat bekend als een fietsparadijs, maar goed beschouwd is dat een recent fenomeen. Een kleine eeuw geleden hadden de meeste mensen geen fiets en moesten ze alles lopend doen. Sommigen woonden dichtbij de tram of de trein, maar deze luxe gold lang niet voor iedereen.

Op mooie voorjaars- of zomeravonden gingen dorpsmensen daarom naar buiten om te wandelen, te flaneren of te kletsen met buurtgenoten. Zoals je nu even naar een naburige stad rijdt om een vriend te bezoeken, zo ging je toen een blokje om. Reken maar dat het druk was in al die dorpen waar je nu 's avonds alleen racefietsers en automobilisten tegenkomt.

In christelijke kringen – maar ongetwijfeld ook daarbuiten – waren zondagen berucht, omdat je bij ontstentenis van auto, fiets, trein of tram niet anders kon doen dan lopen. De paden op, de lanen in zogezegd, waarbij ik de gang naar de kerk niet meereken.

De komst van de fiets betekende dat veel mensen zich de traptechniek moesten eigen maken, zoals kleine kinderen dat nog altijd moeten doen. Oudere dames of heren die op de weg hun evenwicht trachtten te behouden, begonnen te zwabberen en in de sloot reden, dat ging toen zo. Fietsen lijkt heel gemakkelijk, maar motorisch is het behoorlijk ingewikkeld. Toch is het aan te leren: wie bij een willekeurige verkeerskruising op een bankje gaat zitten en toekijkt hoe jonge en oude fietsers achteloos bussen en vrachtauto's tot stoppen dwingen, zal zich wanen in een acrobatenland.

In de jaren zestig beschikte iedereen over een fiets, maar had lang niet iedereen een auto. Mijn beide grootvaders bijvoorbeeld moesten zich als middelbare mannen verhouden tot deze machinerie. De één (uit 1913) heeft zijn rijbewijs dus nooit gehaald, terwijl de ander (uit 1904) met zijn stapvoetse rijstijl een gevaar op de weg was. Tegen die tijd werd het in christelijke kringen gewoonte om met de auto naar de kerk te gaan. Automerken markeerden namelijk je identiteit. Hervormden reden in een Volkswagen of Peugeot, gereformeerden in een Ford of Opel en katholieken, doopsgezinden en openbaren in een Citroën, Honda of Saab. Deze identiteitskwesies golden niet voor de fiets, want de keuze was klein: je had alleen Union, Batavus en Gazelle. Mijn grootvaders hadden een verschillende kerkelijke achtergrond, maar hadden waarschijnlijk een prima gesprek kunnen voeren over hun ongetwijfeld robuuste en glimmende fiets.

JAAP KROL

Ik houd je voor dat bij toewijzing door de rechtbank je je echter wel aan voorwaarden moet gaan houden. Als je je daaraan niet houdt, herleeft het voorarrest en moet je terug naar de jeugdgevangenis. De behandelplek is echter afhankelijk van de zoveelste wachtlijst. Ik leg je het uit terwijl je ondertussen nog sneller om de tafel heen loopt. Ik houd je voor dat er een kans is en dat je hoop moet houden. Altijd.

We nemen afscheid en ik zeg je toe dat zodra ik een concrete opnamedatum ontvang, ik een verzoek tot schorsing zal gaan opstellen. Onderweg komt het verlossende telefoontje binnen. Er is een opnamedatum voor behandeling in een gespecialiseerde instelling. Nog dezelfde avond maak ik het schorsingsverzoek en dien het de volgende ochtend nog bij de griffie van de rechtbank in. De daaropvolgende week wordt het verzoek behandeld. De rechtbank schorst het voorarrest onder voorwaarden. Een daarvan is de opname voor behandeling in een gespecialiseerde instelling.

Blijf hoop houden.

ASBEST ASBEST

Van optimist tot cynicus

- EEN VERHAAL MET EEN WAKE-UP CALL -

Door **Liz Dijk** Fotografie **Kevin Bekkering**

'Voormalig scheepstimmerman en zorgmedewerker met een ideaal Sjoerd Heida (44) heeft een bewogen leven. Hij is een jaar dakloos geweest en heeft indie tijd een hoop meegemaakt. Vooral het falen van de overheid.'

Ik ben een ondernemend type en heb altijd hard gewerkt', zo begint hij zijn verhaal. In hart en nieren ben ik een arbeider. Ik ben in een situatie beland waar ik, met mijn vooroordelen, altijd op tegen ben geweest. Wetende dat ik blij moet zijn met de huidige hulp, laat de gedachte dat dit veel eerder had kunnen en moeten gebeuren me niet los. 'Uit idealisme ben ik samen met een compagnon een zorgbedrijf begonnen voor de jeugd vanuit het speciaal onderwijs. Het ideaal dat we nastreefden was het bieden van een toekomst aan een kwetsbare doelgroep, vanuit een veilige werkomgeving. We deden (scheeps-) timmerwerkzaamheden, demontage, meubel maken en recycling. Een creatief en duurzaam bedrijf. 'Door slechte keuzes in de bedrijfsvoering en daar bovenop de lockdownperiode wegens corona, heeft het bedrijf niet kunnen overleven. Toen het uiteindelijk niet meer ging raakte ik binnen een periode van een half jaar mijn inkomsten, mijn bedrijf en mijn in pandige woning kwijt. Dit zorgde voor een kettingreactie en werd ik dakloos.'

Dakloos. En nu?

'Zodra je doorhebt dat je dakloos bent, is er veel stress. Dit besef kwam pas echt binnen toen ik hulp ging zoeken bij de gemeente Heerenveen. Er is meteen een probleem als je je zorgverzekering niet kunt betalen, dan ben je strafbaar. Je kunt geen belastingaangifte doen, want je hebt geen gegevens, geen toegang tot je DigiD.

'Het volgende was er aan de hand:

- Ik had geen recht op een uitkering, want ik had geen woonadres;
- Ik had geen recht op een woning, want ik had geen inkomen;

- Ik had geen werk, omdat ik geen woning had. 'Zoiets had ik nooit voor mogelijk gehouden. Ongeloof overheerste (en nog steeds).

Ik weet nu door schade en schande hoe snel je het overzicht kunt kwijtraken. Ik heb letterlijk om hulp gesmeekt, want ik had geen idee waar ik moest aankloppen en hoe te beginnen. Precies dit is het probleem dat ik wil aankaarten met dit artikel.'

Verloop

'De gemeente Heerenveen verwees me door naar het Leger des Heils, daar heb ik een intakegesprek gehad. Ik had recht op een zwerversuitkering, maar was wel verplicht daar te overnachten. Het was toen hoogtij coronatijd, daar heb ik niet voor gekozen. Ik heb ongeveer een jaar rondgezworven en aangemodderd, ik sliep onder meer in een boot, een tent en bij vrienden/familie. 'Ik heb het punt bereikt waarop ik geen e-mail of telefoon had en uiteraard geen tv. Ik miste de basics en werd uiteindelijk murw. Een brief of deurwaarder, een geldbedrag dat betaald moest worden, niks kon mij meer iets schelen, het verdween naar de achtergrond. Het is slechter met mij gegaan op psychisch vlak. Angsten en depressies namen mijn oorspronkelijke strijd lust over.'

Doordat ik een postadres had was ik weer zichtbaar

Lichtpuntje?

‘Op een gegeven moment kwam mij ter ore dat er een antikraakwoning beschikbaar kwam in de gemeente Opsterland. Voor een bedrag van € 154,00 per maand kon ik wat kamers in een oud schooltje bewonen, zonder verdere vragen. Dit was op dat moment een uitkomst. Het betekende ook dat ik weer een postadres had, ergens woonde. ‘Doordat ik een postadres had was ik weer zichtbaar. Dit had meerdere kanten. Het was een stap voorwaarts, en mijn schuldeisers wisten mij weer te vinden. Toen ik in iets rustiger vaarwater kwam, ben ik flink overspannen geraakt. Ik maakte geen envelop meer open en leegde de brievenbus niet meer, met alle boetes en gevolgen van dien. Er bouwde zich een steeds grotere spanning op. Ik voelde mij aangeschoten wild. Ik nam ad hoc beslissingen en keek niet verder dan morgen. Met behulp van een bewindvoerder kwam er uiteindelijk financieel rust, zij bewaart voor mij het overzicht. ‘Mede door de erbarmelijke staat van deze antikraakwoning, ik had zelfs een rattenplaag, kreeg ik weer hulp aangeboden van de gemeente Opsterland. Ik kreeg een appartementje toegewezen. Voor dit appartementje betaal ik de hoofdprijs, mijn hele inkomen, een uitkering, gaat op aan de woning en de energiekosten. Zonder toeslagen red ik het zeker niet.’

Oproep voor de overheid

‘Zoals ik zei, wetende dat ik blij moet zijn met de huidige hulp, laat de gedachte dat dit veel eerder had moeten gebeuren mij niet los. Overheid grijp eerder in! Mensen zijn welwillend, informeer ze eerder en beter. Heb oog voor het volgende: Opeens verandert het leven dat je altijd hebt gekend, de baan die je altijd hebt gehad, de plek waar je woonde. Op het moment dat het water je aan de lippen staat moet je wegwijs zien te raken in alle regels. ‘Het zou helpend zijn geweest wanneer er een aanspreekpersoon was geweest die mee had gekeken en me, waar nodig, aan de hand had genomen. Ik ben van mening dat het dan veel eerder zou lukken om weer te participeren in de maatschappij. Je hebt meteen iemand nodig die zich met je verbindt. Je moet de beschikbaarheid krijgen over een telefoon en een computer, anders ontstaat bovenstaande kettingreactie. Zo kan er sneller gehandeld worden waardoor mensen minder diep wegzakken en tegen wil en dank veranderen van een optimist naar een cynicus.’

Sjoerd kijkt terug op een roerige periode en kijkt vooruit: ‘De hoop die ik koester is dat ik weer volledig meedraai in de maatschappij en mijn leven verder opbouw.’

Door **Robby Bakker**

Kruiswoordcrypto

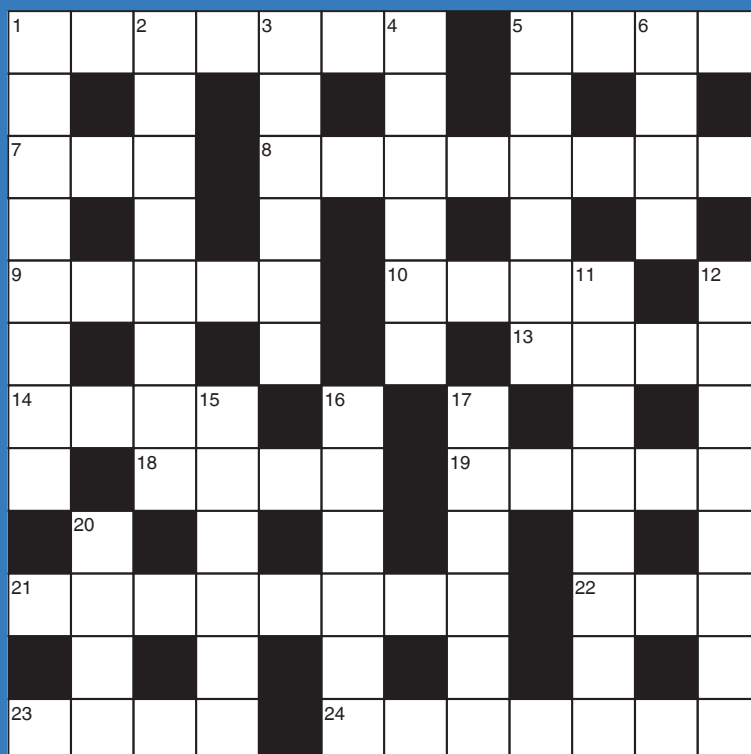
Door Luuk Kobes

Horizontaal

- 1 Veldhospitaal 2 Melkklier
- 7 Meisjesnaam
- 8 Tuf, als je er genoeg van hebt
- 9 Criminele organisatie op z'n Italiaans
- 10 Watervogel 13 Mythisch wezen
- 14 Ontkennende bevestiging
- 18 Ooglid
- 19 Waarschuwingssignaal
- 21 Bijrijder 22 Paar
- 23 Rijdt met toestemming
- 24 Verlichten

Verticaal

- 1 Eenvoudig hotel
- 2 Rolling stone in Drenthe
- 3 Siamees of Pers
- 4 Leidsel 5 Dringend
- 6 Stadje dat bol staat van kaas
- 11 Tijd voor de film
- 12 Nadrukkelijk stemgebruik
- 15 Leniging van smart
- 16 Joodse vrijstaat 17 Klauwen
- 20 Zomermaand

De oplossing vindt u op pagina 27

HOROSCOOP

Illustratie Errol van Genderen

Steenbok 22 december - 19 januari

De Steenbok mag deze maand wel even wat rustiger aan doen. "Nog rustiger aan?"; hoor ik vrienden en familie denken. Ja, nog rustiger aan. De Steenbok is goed in het verbergen van zijn binnenwereld en kan relax overkomen terwijl er een hoop van binnen gebeurt. Steenbok, houd er rekening mee dat anderen niet in je hoofd kunnen kijken.

Waterman 20 januari - 18 februari

Is er een dier wat opvallend vaak opduikt in anekdotes in uw omgeving, uw dromen en/of social media feeds? Ga in de natuur op zoek naar het desbetreffende dier. Zelfs als het gaat om bijvoorbeeld het stokstaartje, dat in Nederland nauwelijks in het wild voorkomt. De zoektocht is belangrijker dan het object van uw verlangen.

Ram 21 maart - 19 april

Pas uit deze maand, en kijk op. Nee wacht, kijk uit, en pas op! Op dit moment lijkt alles voorspoedig te gaan, maar een tegenvaller ligt op de loer. Laat je niet uit het veld slaan als die zich aandient. Je veerkracht is daarbij van uiterst belang.

Stier 20 april - 20 mei

Werk zonder je vast te hechten aan een bepaalde uitkomst. Vergelijk je reis niet met die van anderen en probeer geen externe validatie te zoeken. Hoe meer je op dit punt op je innerlijke kompas vertrouwt, hoe meer je op één lijn blijft met je hogere doel.

Tweelingen 21 mei - 20 juni

Één ei is geen ei, en één Tweeling ook niet. Je hebt er deze maand belang bij om je hart te luchten bij iemand die je kan vertrouwen. Wees niet bang om een ander tot last te zijn met je zorgen, want als jij je kwetsbaar opstelt durft een ander dat ook te doen.

Kreeft 21 juni - 22 juli

Je leeft maar één keer, en je Kreeft ook maar één keer. Pluk de dag! Pak een minimaal tasje in en ga op reis naar Sint Juttemis, geef je op voor een Scrabblemiddag voor minder begaafden, verkoop een nier op de Chinese zwarte markt. Probeer eens lekker iets nieuws!

Leeuw

23 juli - 22 augustus

Leeuw, koning van de jungle. Je loopt al een hele tijd rond met een aapje op je schouder. Nu is 't nog een schattig aapje, maar als je het aapje zijn gang laat gaan, wordt het een straks een vervelend rot-aapje (snotaapje). Tijd om het probleem aan de kaak te stellen dus.

Maagd

23 augustus - 22 september

In China maken ze soep van kikkers. Zij vinden het misschien wel raar dat wij hier soep maken van Koninginnen. Verschillende mensen hebben verschillende gebruiken en vinden verschillende dingen normaal en abnormaal. Oordeel deze maand niet te snel over anderen, zet je vooroordelen opzij.

Weegschaal

23 september - 22 oktober

"Ik ben zo een Weegschaal het is niet eens grappig meer [...]", aldus Cardi B op Twitter. Nu denkt u waarschijnlijk: wie is Cardi B? En misschien zelfs: wat is Twitter? Het antwoord is: dat zijn beide vreemde totstandkomingen van de hedendaagse tijdgeest. Blijf met je tijd meegaan om niet achter te raken.

Schorpioen

23 oktober - 21 november

Pluto doet dit jaar extra gekke dingen met de Schorpioen. Het wordt zeer intens! Intensier dan iemand met een spekselofobie op een postzegelverzamelaarsbeurs. Als je je aan de liefde waagt, pas dan goed op, want je hart is nu een makkelijk doelwit om ernstig te verwonden

Boogschutter

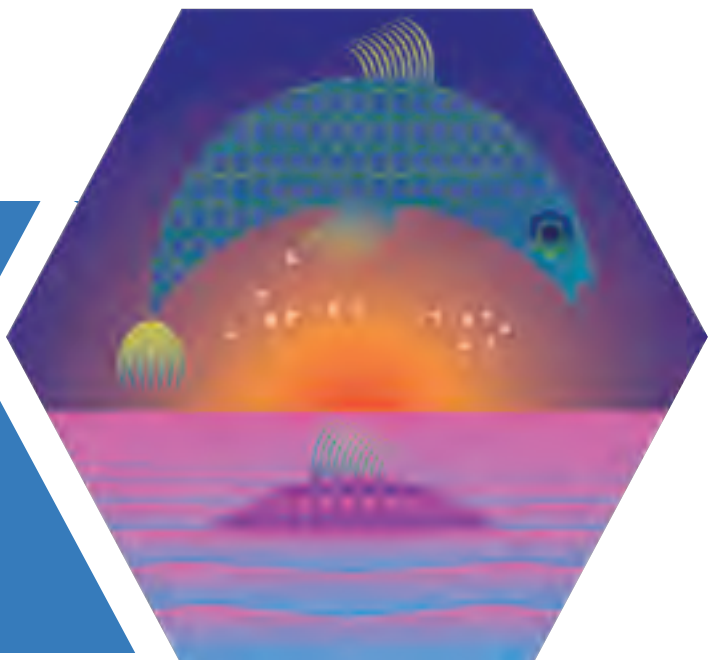
22 november - 21 december

Wraak is een gerecht dat je het best koud serveert. Maar een kok die aan de koude kant werkt ben je niet. Laat je acties niet dirigeren door hartstocht. Als je ego gekrenkt wordt, is het wellicht beter om vergelding achterwege te laten. Observeer de vijand, observeer in stilte, en leer.

Vissen

19 februari - 20 maart

De kans zit erin dat je deze maand de loterij wint. Die kans is ongeveer 1 op 139.838.160. Als je Kevin heet belooft deze maand veel goeds, maar maak je helaas aanzienlijk minder kans op het winnen van de loterij. Trek het je niet aan. Het geluk zit in de kleine dingen!

DE GRONINGSE ONDERSTROOM

Door Fotografie **Marinus Hillenga**

Afgelopen januari vond Eurosonic Noorderslag weer plaats in Groningen. Een week waar beginnende en bekende artiesten, professionals uit de muziekindustrie en menig stadje en student samenkomen om contacten te leggen, de nieuwste acts te ontdekken en natuurlijk om samen van muziek te genieten. Op de zaterdag van het festival vond ook het protest onder de naam De Groningse Onderstroom plaats.

Met een bonte verzameling aan wagens, geluidsystemen en een hoop dansende mensen kwam deze demonstratie op voor het belang van vrije, non-commerciële ruimtes die aan de basis liggen van cultuur. Ruimtes waar kunstenaars, muzikanten en andere creatievelingen zonder financiële druk de vrijheid hebben zich te ontplooiën. Perswoordvoester van de demonstratie Fiona van den Bergh loopt ook met de route mee, maar dan wel op stelten.

Plek voor iedereen

‘Kraakpanden zijn vaak plekken waar allerlei mensen welkom zijn, ook mensen die ergens anders niet zo goed passen’, vertelt Fiona, ‘dan is er natuurlijk ook het non-commerciële aspect zoals weggeefwinkels of eten op donatiebasis. Daardoor wordt zo’n plek toegankelijk voor mensen met een krappe portemonnee, die anders niet buiten de deur kunnen eten. Bij een VoKu (Volks Keuken) kun je bijvoorbeeld al eten met een donatie van vijftig cent.’

Volgens Fiona is anti-kraak niet de oplossing: ‘Dit is vooral in het belang van de vastgoedeigenaar. Die krijgt daarmee mensen die het pand bewaken en geen echte huurrechten hebben, waardoor ze er ieder moment weer uit gezet kunnen worden. Je tekent als antikraakhuurder eigenlijk je basishuurrechten weg. Het is een hele nare constructie. Het holt onze huurrechten uit.’

De kracht van de rafelranden

Zelf zet ze zich veelzijdig in voor het belang van de “rafelranden”. Onder de naam Alternative Groningen Tour geeft zij rondleidingen langs verschillende plekken in de stad om te vertellen over de oorsprong en het belang van deze non-commerciële ruimtes. Als voorbeeld noemt Fiona in dit gesprek de Bambara. De krakers zijn van dat terrein gestuurd omdat Qbuzz er kwam, terwijl het gedeelte waar de bar zat, nu leeg staat. Bij Bambara waren er werkplaatsen aanwezig, een weggeefwinkel, concertzaal en repetitieruimtes. Het gaf daarmee een podium aan internationale bands en maakte het voor (beginnende) muzikanten en artiesten mogelijk om een plek te hebben om hun kunst te kunnen bedrijven en ontwikkelen. Dit voorbeeld geeft Fiona ook om aan te kaarten dat het mogelijk is om in goed overleg overeenkomsten te sluiten tussen krakers en pandeigenaren. Zo kunnen leegstaande panden nuttig worden gebruikt totdat er wel echt een bestemming voor is.

In een tijd waarin SIRE een campagne voert om polarisatie onder de aandacht te brengen, bieden deze plekken iets wat wij momenteel allemaal wel kunnen gebruiken: kunst, muziek en verbintenis met elkaar.

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe. Wilt u als bedrijf ook bijdragen? Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion

Als de zon, tekentherapie

Bike Centre Dik, Groningen

Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)

De Huismeesters, Groningen

Digno BV, Haren

Doesburg autoverhuur, Groningen

Dunk

Forum Groningen

Gemeente Groningen SoZaWe

Groninger Seaports

Groninger Kredietbank

Kluzzenbedrijf Jan

Kompas Zuidlaren

Lotus uitvaart, Thesinge

Metaware BV, Groningen

Bewindvoering en inkomensbeheer

Tekentherapie, opleiding en begeleiding

Van ventiel tot helm

Nieuws uit Groningen/Drenthe

Woningcorporatie stad Groningen

Informatietechnologie

Van sjorband tot aanhangwagen

Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg

Boeken, films en events

Wij is dichtbij

Havendienstverlening

Sociale hulpverlening

Veur putjederij in en omt hoes

Specialist in financiële zorgverlening

Uitvaartverzorging en -begeleiding

Cloudoplossingen managementsystemen

New Nexus, Tynaarlo

Noback Ingenieursbureau, Groningen

Noorderlink, Groningen

Noorderpoort, Groningen

Old Burger Weeshuis, Leeuwarden

‘t Oortje Sieraden, Groningen

Praktikos, Assen

Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen

Rijschool Gerald, Peize

Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen

Schaap Strafrechtadvocaten, Groningen

Schilders de Vries, Groningen

Stichting Terwille, Groningen

Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen

Willem Rietman Interieur Tynaarlo

IT consultancy- en adviesbureau

Techn. natuurk. berekeningen en ontwerpen

Vacatures Noord Nederland

Beroepsonderwijs in Groningen/Drenthe

Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied

Oorbellspecialzaak

Trainingsbureau

Gastvrij beveiligen

Auto- en motorrijschool

Allround bouwbedrijf in het Noorden

Strafrechtadvocatuur

Sterk in duurzaam ondernemen

Vrij van verslaving

Gezond begint in de mond

Meubilair op maat

Volgende maand in De Riepe:

Met Bløf de straat op

Jasper Louwes is hondengeleider bij de politie en zijn standplaats is Groningen, met als werkgebied heel de provincie Groningen. Na tien jaar op straat te hebben gewerkt is hij bij de hondenbrigade gegaan. Met zijn trouwe viervoeter Bløf als partner achterin zijn auto doet hij zijn surveillances.

En verder:

- Koeknuffelen aan het Tjeukemeer
- Mendoo: professionele hulp voor mens en dier

Deze zal verschijnen rond
1 april 2023

Oplossing puzzel van pagina 23

1	L	A	2	Z	A	3	R	E	4	T		5	U	I	6	E	R
	O		W		A		E			R			D				
7	G	R	E		8	S	P	U	U	G	Z	A	T				
	E		R		K		G		E		M						
9	M	A	F	I	A		10	E	E	N	11	D		12	K		
	E		K		T		L		13	T	R	O	L				
14	N	I	E	15	T		I		17	J		A			E		
	T		18	I	R	I	S		19	A	L	A	R	M			
	20	J		O		R		T		I		T					
21	A	U	T	O	M	A	A	T		22	D	U	O				
		L		S		E		E		A		O					
23	F	I	A	T		24	L	E	N	I	G	E	N				

Nu ook op social media

@de_riepe

@deriepe

Scan mij!

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN

Dagopvang
Leger des Heils
Kostersgang 28
9711 CX Groningen
tel. 050-313 36 60
Dagelijks van 12.00 – 17.00 uur

Open Hof
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma t/m vr. 10.00 – 12.00 uur
za t/m vr. 19.30 – 21.00 uur
Zondagavondviering om 18.45 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 78 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Beschermde Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.wender.nl

Hoendiephuis voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

Wonen Schoolstraat
Woonvoorziening (Beschermd wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 0591-648 261, www.wender.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken
of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00
uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen
10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 3
langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertsstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Wonen Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

VEELERVEEN
Reïntegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsebrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597- 541 341

VEENDAM
24 uren opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK

Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.wender.nl

WINSCHOTEN
Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH Winschoten
tel. 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN

Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor
dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel. 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

EMMEN

Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils opvang Emmen
Weerdingerstraat 204
7822 BK Emmen
tel. 088-065 22 40

Leger des Heils
De Breehof - Beschermd wonen
Zijtak Westzijde 125
7833 BE Nieuw-Amsterdam

HOOGEVEEN

Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoozeveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN

Wonen Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

LEEWARDEN

Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

DAC Leeuwarden
Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 0591-648 261
geopend 10.00-16.00 uur
www.wender.nl

Algemene Opvang
Nieuweweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

d' Ambacht

Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel. 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren

Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Zorgopvang

J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Hoekstersingel

Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Wonen Bonifatiusplein

Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Nachtopvang

Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

Aanloophuis Leeuwarden

Bagijnestraat 36
8911 DR Leeuwarden
tel. 058-212 72 37
www.aanloophuisleeuwarden.nl

LIMOR Crisisopvang en woonvoorziening de Kei

De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIERUM

Leger des Heils
Beschermd Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM

Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0591-648 261
www.wender.nl

HEERENVEEN

Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregel.nl

SNEEK

Sociaal Pension Sneek

Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0591-648 261
www.wender.nl

De Herberg

Vier kamers voor dak- en thuislozen,
verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterdwarsstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang

Gonggrijpstraat

Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

Mens-zijn.

Door **Eric Sweet**
Illustratie **Robby Bakker**

Wie ben ik
wie ik ben

Waar ben ik
waar ik mij bevindt

Hoe sta ik in het leven
om te leven

Hoe wil ik geven
wat ik verkrijg
Hoe wil ik delen
wat ik verkrijg

Hoe zal ik oordelen
als in verneem

Ik ben ik
wat ik ben

Ik ben mezelf
hoe ik wil zijn
Ik ben niet
wat ik niet wil zijn

Mijn lichaam is toevertrouwd
aan het toegeven van zelfvertrouwen

Mijn ziel en zaligheid
Acceptatie in mijn mens zijn en
tevredenheid.